

Antonija Prišlić
Drače, Janjina

Domagoj Vidović
Zagreb

PREZIMENA U BRIJESTI I DANČANJU NA PELJEŠCU¹

UDK 811.163.42'373.232(497.584Pelješac)

Rukopis primljen za tisak 1. 7. 2025.

*Izvorni znanstveni članak
Original scientific paper*

U ovome se radu obrađuju prezimena u naseljima Brijesta i Dančanje na poluotoku Pelješcu, koja tvore posebnu prirodnu, zemljopisnu i gospodarsku cjelinu. Postupak je popre-zimenjavanja u Brijesti i Dančanju započeo u XV. stoljeću, ali je dovršen tek u XX. stoljeću zbog razgranatosti pojedinih rodova i čestoga preuzimanja prezimena kuće u koju bi se tko priženio. Prevladavaju prezimena motivirana osobnim imenima uz znatan udio prezimena nadimačkoga postanja. Prezimena motivirana nazivom zanimanja ili podrijetlom prvotnih nositelja znatno su rjeđa.

Ključne riječi: prezimena; Brijesta; Dančanje; Pelješac.

1. UVOD

Brijesta i Dančanje naselja su na sjevernome dijelu poluotoka Pelješca. Oba su naselja do druge polovine XVIII. stoljeća upravno i pripadala kontradi, odnosno

¹ Ovaj rad nastao je na internome projektu *Rječnik najčešćih hrvatskih prezimena* Instituta za hrvatski jezik.

župi Ponikve, a iako su otada crkveno (Brijesta je 1769. pripala župi Crna Gora, koja je 1945. preimenovana u župu Putniković, a Dančanje pripada župi Ponikve) i povremeno administrativno razdvojena (Brijesta je od 1811. do 1962. pripadala Općini Janjina, a Dančanje Općini Ston; danas su oba naselja u stonskoj općini), čine prirodnu zemljopisnu i gospodarsku cjelinu.

Naselje Brijesta izvorno pripada području pelješke Crne Gore. Broj je stanovnika Brijeste od 1673./1674., kad je u naselju živjelo 108 stanovnika, uglavnom rastao do 1910., kad je u naselju zabilježen najveći broj stanovnika – 262 (Vekarić, 1992: 227). Od 1910. do 2011. broj je stanovnika postupno opadao te je 2011. Brijesta imala samo 58 stanovnika. Nakon najave izgradnje Pelješkoga mosta broj je stanovnika ponovno narastao te je 2021. popisano 165 Briještana. Iako službeni broj stanovnika nije realan, već je sama najava gradnje poveznice između Pelješca i Neretvanske krajine, a pogotovo njezina gradnja, izazvala povoljnija migracijska kretanja.

Predio se Dančanje (*Dençagno*) prvi put spominje 1394. u kontradi Ponikve (Vekarić, 1989: 33). Te se godine kao posjednik u Dančanju spominje zlatar Ostoja (*Ostoia*; Vekarić, 1989: 53). Naselje pripada župi Ponikve te se razvilo sjeverozapadno od crkve svetoga Mihajla (Vekarić, 1989: 41).

Broj je stanovnika Dančanja od 1673./1674., kad je u naselju živjelo 56 stanovnika, uglavnom blago rastao do 1900., kad je u naselju zabilježen najveći broj stanovnika – 129 (Vekarić, 1993: 245). Nakon 1900. broj je stanovnika postupno opadao te je 2011. Dančanje imalo samo 27 stanovnika. Nakon najave izgradnje Pelješkoga mosta broj je stanovnika, kao i u Brijesti, ponovno narastao te je po popisu iz 2021. u Dančanju službeno živio 31 stanovnik.

2. PREZIMENSKE POVIJESNE POTVRDE

2.1. BRIJEŠKA PREZIMENA

Prvi se put u povijesnim vrelima Brijesta spominje 2. svibnja 1392., kad je Paško Kabušić Nikolin darovao zemljišta u naselju svojemu čovjeku Bogdanu Randinoviću (Vekarić, 1989: 116). Dok se antroponim Kabušić s velikom sigurnošću može svrstati u kategoriju prezimena jer se u zemljišniku iz 1393./1396. spominje prezime Kaboga, a u XV. stoljeću Kabušić, za antroponim se Randinović ne može pouzdano utvrditi je li riječ o pridjevku ili prezimenu. Rodonačelnik je Kabušića, po pretpostavci Nenada Vekarića, mogao biti izopćenik, posvojenik ili domazet vlasteoskoga roda Kaboga. Jedna je grana Kabušića 60-ih godina XVIII. stoljeća prezimenu Kabušić pridružila obiteljski nadimak Perić, koji je postao dijelom dvorječ-

noga prezimana Kabušić Perić, a od kraja XVIII. stoljeća prevladao je jednorječni lik Perić. Godine 1818. jedan se, pak, pripadnik roda Perić preselio na ženinstvo u Laziće u Donjoj Brijesti te je izvjesno vrijeme nosio prezime Perić Lazić (Vekarić, 1995: 312–313). U XVI. stoljeću u Brijesti se spominju nositelji prezimana Pavlović (od 1548.; potomci Božička Pavlovića od XVII. stoljeća nose prezime Radić; Vekarić, 1996: 216), Božičković (od 1577., a već se od XVII. stoljeća ne spominju u vrelima), Margaritić (spominju se od 1574. do prve polovine XVIII. stoljeća, kad je njihovo imanje naslijedio domazet Lazić; Vekarić, 1996: 43), Marinović (od 1585., a njihovi su potomci Buhači i Martinovići; Vekarić, 1996: 198, 199), Prlaguzić (rodoslovno ih se može pratiti od 1581. do prve polovine XVIII. stoljeća, kad su potomci domazeta Mata Vuletića preuzeli prezime Prlaguzić, a izvorni su Prlaguzići izumrli; Vekarić, 1996: 178, 179) i Vitković (rodoslovno se mogu pratiti od 1505., a prezime se prvi put spominje 1576.; Vekarić, 1996: 348).

Rodoslovlje se Ivkovića može pratiti od 1530., ali je prezime Ivković zabilježeno tek 1626. Od 1722. Ivkovići nose prezime Baldasan. Rod je izumro početkom XIX. stoljeća, a prezime je Baldasan 1767. preuzeo domazet Petar Žuhović iz Kozla (Vekarić, 1995: 280, 281; Vekarić, 1996: 396). Rodoslovlje se Popića može pratiti od 1610., a prezime je zapisano 1664. Jedan je ogranak Popića u drugoj polovini XVII. stoljeća ponio prezime Vuletić (prezime je Vuletić nestalo početkom XIX. stoljeća), a od toga su ogranka nastala prezimana Jozepović (prezime je zabilježeno od kraja XVII. do kraja XVIII. stoljeća; Luka Jozepović preselio se oko 1717. u Dančanje kao domazet Bautovića te su njegovi potomci preuzeli navedeno prezime, a dvije su se obitelji Bautović, koje potječu od Jozepovića, 1870. i 1880. vratile na ženinstvo u Šatara i Popića), Bažalo (kao prezime antroponim je Bažalo zabilježen od 1731.), Franičev(ić) (prezime je zabilježeno od prve polovine XVIII. do početka XIX. stoljeća), Dimak (prezime je zabilježeno koncem XVIII. stoljeća, a izumrli su nakon Drugoga svjetskog rata) i Prlaguzić (riječ je o potomcima Mata Vuletića, koji se kao domazet doselio u Bogičeviče oko 1717. te su njegovi potomci preuzeli prezime domaćina; taj se odvajetak Prlaguzića iselio krajem XIX. stoljeća; Vekarić 1995: 168–170). Prezime se Radić u Brijesti spominje barem od 1624., no najvjerojatnije su to prezime nekoć nosili i Božičkovići. Potomci Andrije Radića, pak, u XVIII. stoljeću dobivaju prezime Andrijić (izumrli su u drugoj polovini XVIII. stoljeća), a Boža Radića Božović (danas su drugo prezime po brojnosti u Brijesti). Krajem XVII. stoljeća potomci su Martina Marinovića počeli nositi prezime Martinović, a prezime Buhač od 1706. ponijeli su potomci Pavla Marinovića po nadimku rodonačelnika (Vekarić, 1996: 198, 199). U XVII. stoljeću spominju se još Kalandrići (od 1673./1674. do kraja XVII. stoljeća; Vekarić, 1995: 319). Općenito se podrijetlo nositelja najstarijih prezimana uglavnom povezuje s istočnom Herce-

govinom (ponajprije Popića i Prlaguzića², za koje postoje predaje da su podrijetlom iz Zubaca, jugoistočno od Trebinja).

U XVIII. stoljeću u Brijestu se doseljavaju Prčevići (jedan se odvjetak Prčevića doselio iz Dančanja oko 1715. te je tijekom XVIII. stoljeća promijenio prezime u Babić³, a Prčevići koji su se doselili iz Dančanja oko 1858. i dalje nose izvorno prezime; Vekarić 1996: 173), Lazići (iz Sresera doselili su se 1735. na imanje Margaritića; Vekarić, 1996: 14), Šatare (doselili su se iz Dančanja 1740. na imanje Radića; Vekarić, 1996: 271), Božikovići (doselili su se iz Zadra 1768., a izumrli su početkom XIX. stoljeća; Vekarić, 1995: 102, 103) te Bakoči (doselili su se iz Zabrdā, u kojemu su se nekoć prezivali Dedović oko 1770.; Vekarić 1996: 165). Doseljenici su u Brijestu tijekom XVIII. stoljeća pristizali iz susjednih peljeških naselja uz iznimku Božikovića, koji su se doselili iz Zadra.

U XIX. stoljeću u Brijestu su se oko 1870. doselili Vidiši iz Putnikovića (Vekarić 1996: 139). U XX. stoljeću u Brijestu su pristigli nositelji prezimena Glavor i Sekulo iz Dubrave, Jančić⁴ iz Dubrovnika, Herceg iz Prologa kod Ljubuškoga, Martinović iz Janjine, Nenadović (žandar Ratko Nenadović doseljen iz Crne Gore stradao je 1941.⁵ kod Slanoga, a njegovi su potomci preuzeli majčino prezime Šata-
ra) i Skledar (domazet u Popića, rodom iz Zaprešića).

Tablica 1. Prve povijesne potvrde pojedinih pridjevaka/prezimena u Brijesti⁶

stoljeće	pridjevak/prezime
XIV.	Kaboga
XV.	Kabušić (možda od Kaboga)
XVI.	Božicković, Ivković, Margaritić, Marinović, Pavlović, Prlaguzić, Vitković

² Tijekom terenskoga istraživanja naišli smo i na predaju o doseljenju Prlaguzića iz Rame.

³ Po mjesnoj predaji, koju opovrgavaju rodoslovni podatci, Babići su se u Brijestu doselili iz Gradca u neumskome dijelu Zažablja. Možda se ta predaja odnosi na njihove pretke Prčeviće. Na ovome mjestu zahvaljujemo ispitanicima Ivu Bautoviću i Antu Prlaguziću. Navedeni su Prčevići katkad nosili i prezime Crijepnjar po nadimku Vitkovića u čiju su se kuću na ženinstvo doselili.

⁴ Riječ je o obitelji učiteljice u područnoj školi u Brijesti, koja je nakon Drugoga svjetskog rata stradala u požaru.

⁵ Usp. Utovac, 2023: 50. U Utovčevu članku donosi se prezimenski lik Nenadić.

⁶ Podebljanim su slovima označeni izumrli rodovi.

stoljeće	pridjevnik/prezime
XVII.	Jozepović (od Vuletića), Popić, Franić(ević) (od Popića), Kalandrić, Radić (od Pavlovića), Vuletić (od Popića)
XVIII.	Andrijić (od Radića), Babić (od Prčevića), Bakoč, Baldasan (od Ivkovića), Bažalo (od Vuletića), Božiković , Božović (od Radića), Buhač (od Martinovića), Božović (od Radića), Dimak (od Vuletića), Martinović (od Marinovića), Perić (od Kabušića), Prčević , Prlaguzić (od Vuletića), Šatara, Žuhović (od Baldasana)
XIX.	Bautović (od Jozepovića), Prčević (drugi odvojak), Vidiš
XX.	Glavor , Herceg, Jančić , Martinović (dospeljenici iz Janjine), Nenadović, Sekulo , Skledar, Skledar Popić, Šatara (od Nenadovića), Vukošić

Postupak se poprezimnjavanja u Brijesti, dakle, može pratiti od polovine XVI. stoljeća. Godine 1664., 1673./1674. i 1683. u Brijesti zabilježena su prezimena Buhač, Ivković, Kabušić, Kalandrić, Margaritić, Martinović, Popić, Prlaguzić, Radić i Vitković. Godine 1831. zabilježena su prezimena Buhač, Popić, Prlaguzić i Vitković, prezimena nastalih od starijih prezimena kao što su Baldasan (potječu od Ivkovića), Bažalo (potječu od Popića), Božović (potječu od Radića), Buhač (potječu od Radića), Dimak (potječu od Popića), Perić (potječu od Kabušića) te Bakoč, Lazić i Šatara. Godine 1890. uz navedena se prezimena spominju prezimena Babić, Bautović (nekoć Popić), Dimak, Prčević, Radić i Vidiš (Vekarić, 1992: 242, 243). Godine 1922. spominju se uz nositelje navedenih prezimena nositelji prezimena Martinović (Bjelovučić, 1922: 229, 230). Godine 1948. uz ta su prezimena zabilježena prezimena Glavor, Jančić, Nenadović, Sekulo i Vukošić, a izumrli su Radići. Godine 2001. izumrli su nositelji prezimena Babić, Baldasan, Dimak, Glavor, Jančić, Nenadović, Prčević, Sekulo i Vukošić, a pojavili su se nositelji prezimena Herceg⁷, Skledar i Skledar Popić (HP III: 610). Iz svega navedenog razvidno je da je postupak poprezimnjavanja dovršen tek u XX. stoljeću. Razlozi su za to razgranatost pojedinih rodova (od Popića tako su nastali Vuletići, Franić(ević)i, Jozepovići, Dimci, Bažali i dio Prlaguzića) i često preuzimanje prezimena kuće u koju bi se tko priženio (npr. Žuhovići postali su Baldasani, a Nenadovići Šatare). Također treba napomenuti da je Brijesta nakon Drugoga svjetskog rata, ponajprije zbog svoje prometne izoliranosti, bila jedno od peljeških naselja najpogođenijih iseljavanjem (godine 1948. imala je 224, a 2001. triput manje, tj. 78 stanovnika), pa se i broj nositelja većine prezimena znatno smanjio (najizrazitije smanjio se broj nositelja prezimena Popić

⁷ U međuvremenu nositelji prezimena Herceg preselili su se u Janjinu.

i Buhač). Zanimljivo će biti pratiti promjene u prezimenskome fondu koje su već nastupile nakon izgradnje Pelješkoga mosta.

Tablica 2. Briješka prezimena 1948. i 2001.

	Prezime	2001.	1948.	promjena
1.	Perić	14	36	– 22
2.	Božović	10	15	– 5
3.	Bautović	9	10	– 1
4.	Prlaguzić	8	14	– 6
4.	Vitković	8	11	– 3
6.	Herceg	4	0	+ 4
6.	Popić	4	35	– 31
6.	Šatara	4	9	– 5
9.	Bakoč	3	10	– 7
9.	Buhač	3	24	– 21
9.	Lazić	3	10	– 7
12.	Martinović	2	3	– 1
12.	Skledar	2	0	+ 2
12.	Vidiš	2	5	– 3
15.	Bažalo	1	9	– 8
15.	Skledar Popić	1	0	+ 1
	Babić	0	4	– 4
	Baldasan	0	4	– 4
	Dimak	0	4	– 4
	Glavor	0	1	– 1
	Jančić	0	5	– 5
	Nenadović	0	3	– 3
	Perčević	0	4	– 4
	Sekulo	0	5	– 5
	Vukošić	0	3	– 3

Tablica 3. Najčešća briješka prezimena

	1922.	1948.	2001.
1.	Perić, Popić	Perić	Perić
2.		Popić	Božović
3.	Buhač, Prlaguzić, Vitković	Buhač	Bautović
4.		Božović	Prlaguzić, Vitković
5.		Prlaguzić	
6.	Šatara	Vitković	Herceg, Popić, Šatara
7.	Bautović, Bažalo, Božović, Lazić	Bautović, Bakoč, Lazić	
8.			
9.			Bakoč, Buhač, Lazić
10.		Bažalo, Šatara	

Prezime je Perić po svim popisima bilo najčešće, s tim da je mjesto najmnogobrojnijega 1922. dijelilo s Popićima, koji su 2001. bili tek šesto prezime po broju nositelja. S obzirom na mali broj stanovnika doseljenje iz samo jedne obitelji mijenja ljestvicu najčešćih prezimena (usp. prezime Herceg).

2.2. DANČANJSKA PREZIMENA

Najstarije antroponimne potvrde u Dančanju potječu iz XIV. stoljeća. Tako se 1394. spominje zlatar Ostoja. (Vekarić, 1989: 33) U XVI. stoljeću u Dančanju spominju se prezimena Bautović, Frančesković, Franović, Pavlović, Prčević, Radetić i Vlah (Vlašić). Prezime Radetić Nenad Vekarić (1996: 194–195) povezuje s pridjevima Radičić (spominje se 1511.), Radivojević (1549.) i Ratković (1593.), a lik je Radetić potvrđen od 1589., prezimena se Vlah (od 1589. zabilježen je i lik Vlašić, koje postupno prevladava; rod izumire početkom XVIII. stoljeća) i Frančesković spominju od 1547. (Vekarić, 1996: 351). Prčevići se spominje u Dančanju 1580. (Vekarić, 1996: 173), Bautovići i Franovići 1589. (te se godine spominju i Vesela Ivanova te Rusa Cvjetkova bez prezimena), a Pavlovići 1593. (Vekarić, 1995: 60). Prezimena se Franović i Pavlović od XVI. stoljeća ne spominju, potomci su Marka Bautovića sredinom XVIII. stoljeća njegov nadimak Buriš uzeli za prezime te su izumrli u drugoj polovini XIX. stoljeća (Vekarić, 1995: 60, 61). Radetići su od 1593. nosili i prezime Kukuljević, a kuću Radetića s nadimkom Cole preuzeli su

ženinstvom nositelji prezimana Popić iz Brijeste, koji su polovinom XVIII. stoljeća također ponijeli prezime Radetić (Vekarić, 1996: 194, 195).

U XVII. stoljeću (1664.) spominje se novo prezime Ban (katkad zabilježeno i kao Banović). Nakon što je Marko Ban Ivanov ubio Ivana Vlašića 1705., Bani su se djelomično iselili u Smrdan na mletačko područje (Vekarić, 1996: 351), a na imanje se Vlašića doselio Nikola Šatara kao domazet. Prezime se Šatara u XVIII. stoljeću bilježilo i kao Šatarić. Godine 1673./1674. i 1683. u Dančanju se spominje i obitelj Nikole Lukina u današnjemu zaseoku Šatara (Vekarić, 1996: 404). Godine 1725. u Dančanje se iz Brijeste na ženinstvo doselio Luka Jozepović te preuzeo ženino prezime Bautović (Vekarić, 1996: 170), 1754. iz Brijeste je u Dančanje pristigao Mato Popić iz Brijeste te preuzeo ženino prezime Ban, a 1767. isto je učinio Božo Popić iz Brijeste preuzevši prezime Radetić. U Dančanje se iz Sparagovića 1776. doselio Nikola Vlatković, čiji potomci od 1831. nose prezime Šatara po Nikolinoj supruzi (Vekarić, 1996: 359), a 1843. u Dančanje doselili su se Nikola Dimak iz Brijeste, oženivši se u kuću Bautovića (Vekarić, 1996: 170), i Josip Kulaš, kao domazet u kući Buriš. Kulaši su izumrli koncem XIX. stoljeća. Godine se 1881. u Dančanje doselio Ivan Buhač iz Brijeste (Vekarić, 1996: 199), a 1887. Stjepan Balović iz Dube Stonske (Vekarić 1995: 49).

Godine 1922. u Nikola Zvonimir Bjelovučić (1922: 223) navodi kako u Dančanju živi po šest kuća Bautovića i Radetića, po dvije kuće Prčevića i Šatara te po jedna Balovića, Bana, Buhača, Buriša, Dimaka, Vukasa (doselili se iz Sparagovića oko 1850.) i Vukasovića (doselili su se iz Gradca u neumskome zaleđu). Do 1948. izumrli su Balovići i Buriši, a do konca XX. stoljeća još Vukasi i Vukasovići. U drugoj su se polovini XX. stoljeća doselili tek Franići.

Tablica 4. Prve povijesne potvrde pojedinih pridjevaka/prezimana⁸

stoljeće	pridjevak/prezime
XVI.	Bautović, Frančesković, Franović, Pavlović , Prčević, Radetić (Radičić, Radivojević, Ratković, Vlah (Vlašić))
XVII.	Ban
XVIII.	Ban (od Popića), Bautović (od Jozepovića), Buriš (od Bautovića), Jozepović, Popić , Radetić (od Popića), Šatara, Vlatković
XIX.	Balović , Buhač, Dimak, Kulaš , Šatara (od Vlatkovića)
XX.	Franić, Vukas, Vukasović

⁸ Podebljanim su slovima označeni izumrli rodovi.

Tablica 5. Dančanjska prezimena 1948. i 2001.⁹

	Prezime	2001.	1948.	Promjena
1.	Prčević	9	21	– 22
2.	Radetić	8	24	– 5
3.	Buhač	5	3	– 1
4.	Ban	4	9	– 6
5.	Bautović	2	28	– 3
5.	Šatara	2	5	+ 4
7.	Franić	1	0	– 31
	Vukas	0	8	
	Dimak	0	3	
	Vukasović	0	1	

Tablica 6. Najčešća dančanjska prezimena

	1922.	1948.	2001.
1.	Bautović, Radetić	Bautović	Prčević
2.		Radetić	Radetić
3.	Prčević, Šatara	Prčević	Buhač
4.		Ban	Ban
5.	Balović, Ban, Buhač, Buriš, Dimak, Vukas, Vukasović	Vukas	Bautović, Šatara

Iz tablice je razvidno kako je nekoć najčešće prezime Bautović palo na peto mjesto po brojnosti te da su Prčevići postali najmnogobrojnim dančanjskim prezimenom.

⁹ Usp. HP: 611.

3. MOTIVACIJSKA RAZREDBA BRIJEŠKIH I DANČANJSKIH PREZIMENA

U ovome se odjeljku ukupno obrađuje 49 prezimena u Brijesti i Dančanju. Od toga je trideset prezimena motivirano osobnim imenom, četrnaest je nadimačkoga postanja, dva su prezimena motivirana nazivima zanimanja, jedno prvotnim podrijetlom nositelja, a dva su nepoznate motivacije (od njih je jedno vjerojatno nadimačkoga postanja).

Među prezimenima motiviranim osobnim imenima prevladavaju prezimena motivirana kršćanskim imenima: *Andrijičić* (< *Andrija*), *Franić* i *Franović* (< *Franjo*), *Franićević* (< *Franić* < *Frano*), *Ívković* (< *Ivko* < *Ivo* < *Ivan*), *Jânčić* (< *Janko* < *Jan* 'Ivan'), *Jōzepović* (< *Jozep*¹⁰ 'Josip'), *Lázić* (< *Lazo* < *Lazar*), *Màrgaritić* (< *Margita* < *Margarita*), *Màrinović* (< *Marin*), *Martínović* (< *Martin*), *Pāvlović* (< *Pavao*), *Perić* (< *Pero* < *Petar*), *Žuhović/Žuhović* (< **Žuho* 'Ivo'). Znatno je i udio prezimena motiviranih narodnim imenima *Balović* (< *Bale* < *Balislav*), *Bòžičković* (< *Božičko* < *Božo* < *Bogdan/Bogoslav/Božidar*), *Božiković* (< *Božika* < *Božo* < *Bogdan/Bogoslav/Božidar*), *Božović/Božović* (< *Božo* < *Bogdan/Bogoslav/Božidar*), *Nenáđović* (< *Nenad*), *Ràdetić* (< *Radeta* < *Rade/Rado* < *Radomir/Radoslav*), *Rádić* (< *Rade/Rado* < *Radomir/Radoslav*), *Vlätković* (< *Vlatko* < *Vladimir/Vladislav*), *Vükās* i *Vukásović* (< *Vukas* < *Vuk*), *Vùkošić* (< *Vukoša* < *Vuk*) i *Vùletić* (< *Vule* < *Vuk*). Prezime *Vidiš* (< *Vidiš* < *Vido*) može se izvoditi ili iz kršćanskoga imena *Vid* ili iz inačica narodnoga imena *Vidoslav* (> *Vidiš* > *Vido*), a *Vitković* (< *Vitko*) iz kršćanskoga imena *Vid* ili iz narodnih *Vidoslav* i *Vitomir*. Prezime se *Baldásan* izvodi iz osobnoga imena talijanskoga postanja *Baldo* (usp. tal. *Baldo* < *Baldassarre*), *Frànčesković* iz talijanske inačice (tal. *Francesco*) kršćanskoga imena Franjo, a *Sekulo* iz vlaškoga imena *Sekul(a)*.

Nadimačkoga su postanja prezimena *Babíc* (< *baba*), *Bân* (< *ban*), *Bákoč* (< *bak* 'bik'), *Bàutović* (usp. *bauta* 'maska, obrazina' < mlet. *baùta*; JE I: 51), *Bùhāč* (< *buhač* 'biljka' *Tanacetum cinerariaefolium*), *Bürřiš* (usp. alb. *burr* 'muž'), *Dìmāk* (< *dimak* 'Crepis bursifolia'), *Glävör* (< *glavor* 'blavor'), *Hérceg* (< *herceg* 'vojvoda' < njem. *Herzog*), *Kälāndra* (< *kalandra* 'vrsta ptice iz roda *Melanocorypha* *Alaudidae* Boie'), *Kùlāš* (< *kulaš* 'konj žučkaste boje'), *Přčević* (< *prč* 'neuškopljeni jarac'), *Prlàgūzić* (< *prlaguzan*¹¹ 'ne odveć spretna osoba') i *Šátara* (usp. *satara* 'mesarska sjekira' < tur. *satır*; Škaljić, 1966: 551).

¹⁰ Lik je *Jozep* na hrvatskome ozemlju potvrđen od XVI. stoljeća, isprva u Slavoniji (Vidović, 2020: 740).

¹¹ Apelativ je *prlaguzan* zabilježen u Janjini.

Nazivom zanimanja motivirana su prezimena *Pópić* (< pop ‘svećenik’) i *Sklëdār* (< *skledar* ‘zdjelar’; usp. slov. *skleda* ‘zdjela’), a etničkoga je postanja prezime *Vlāšić* (< *Vlah* ‘Neretvanin ili Hercegovac’).

Prezime *Bāžalo* može se dovesti u vezu s glagolom *bazati* ‘besposleno tumarati’, a prezime nam je *Kābušić* neprozirno (s obzirom na to da Kaboge najvjerojatnije potječu iz talijanskih Marka, vjerojatno je romanskoga podrijetla).

4. ZAKLJUČAK

U ovome se radu obrađuju prezimena u naselju Brijeste i Dančanja na poluo-toku Pelješcu. Postupak je poprezimnjavanja u naselju započeo u XV. stoljeću, ali dovršen je tek u XX. stoljeću zbog razgranatosti pojedinih rodova i čestoga preuzimanja prezimena kuće u koju bi se tko priženio, što je bilježita značajka širega dubrovačkog područja (a gotovo je nepoznato u obližnjoj Neretvanskoj krajini i istočnoj Hercegovini). Zbog izrazite depopulacije mnoga su briješka i dančanjska prezimena izumrla, ali su i danas u selu najmnogobrojniji potomci najstarijih brijeških (Kabušić, Radić, Popić i Vitković) i dančanjskih rodova (Bautović, Prčević i Radetić). Izgradnjom Pelješškoga mosta migracijske se tendencije mijenjaju, što će utjecati na mjesni prezimski fond.

Kad je riječ o motivacijskome postanju prezimena, treba istaknuti kako prevladavaju prezimena motivirana osobnim imenima (izdvajaju se prezimena motivirana osobnim imenima *Jozep* i *Žuho*, koja su razmjerno rijetko potvrđena na hrvatskome narodnom prostoru) uz znatan udio prezimena nadimačkoga postanja. Prezimena motivirana nazivima zanimanja te podrijetlom prvotnih nositelja znatno su rjeđa. U mjesnim su se prezimenima odrazili različiti jezični slojevi, od adstratnoga (usp. *Žuhović*) i supstratnoga romanskog (usp. *Bautović*) do adstratnoga turskog (vjerojatno *Šatarā*), albanskoga (usp. *Buriš*) i vlaškoga sloja (usp. *Sekulo*).

LITERATURA

- Bjelovučić, N. Z. (1922). Poluostrvo Rat (Pelješac). *Srpski etnografski zbornik*, 23, 173–290. Beograd: Srpska kraljevska akademija.
- HP = Maletić, F. i Šimunović, P. (2008). *Hrvatski prezimenik (I. – III.)*. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.
- JE = Vinja, V. (1998 – 2016). *Jadranske etimologije: Jadranske dopune Skokovu etimološkiom rječniku, I – IV*. Zagreb: Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Školska knjiga.

- Putanec, V. i Šimunović, P. (1976). *Leksik prezimena Socijalističke Republike Hrvatske*. Zagreb: Institut za jezik – Nakladni zavod Matice hrvatske.
- Škaljić, A. (1966). *Turcizmi u srpskohrvatskom jeziku*. Sarajevo: Svjetlost.
- Utovac, D. (2023). Zaboravljeni žandarski zločin u selu Majkovi 1935. godine. *Hrvatski tjednik*, 14. prosinca 2023., 46–50.
- Vekarić, N. (1989). *Pelješka naselja u XIV. stoljeću*. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti JAZU u Dubrovniku.
- Vekarić, N. (1993). *Stanovništvo poluotoka Pelješca*, sv. 2. Prilozi povijesti stanovništva Dubrovnika i okolice 2/1. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.
- Vekarić, N. (1995). *Pelješki rodovi (A – K)*, 1. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.
- Vekarić, N. (1996). *Pelješki rodovi (L – Ž)*, 2. Dubrovnik: Zavod za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku.
- Vidović, D. (2020). Prilog proučavanju osobnoga imena Josip u hrvatskoj antroponimiji. U J. Bratulić, G. Čupković i J. Galić (ur.). *Dijalekti, jezična povijest i tradicija. Zbornik u čast Josipu Lisicu, 731–754*. Zadar – Zagreb: Sveučilište u Zadru – Matica hrvatska – Ogranak Matice hrvatske u Zadru.

FAMILY NAMES IN BRIJESTA AND DANČANJE ON THE PELJEŠAC PENINSULA

Summary

This paper analyses family names in the village of Brijesta and Dančanje on the Pelješac peninsula, which form a special natural, geographical and economic unit. The process of acquiring family names began in Brijest in the 15th century but it ended as late as in the 20th century due to the vast number of members of certain families and the frequent adoption of the family name of the house into which someone married. Family names are usually motivated by the personal names or nickname of the first bearer. Those motivated by the name of an occupation or the origin of the original bearers are significantly rarer.

Key words: *Family names; Brijesta; Dančanje; Pelješac.*

I COGNOMI A BRIJESTA E A DANČANJE SU PELJEŠAC

Riassunto

In questo lavoro si trattano i cognomi nei paesi di Brijesta e di Dančanje sulla penisola di Pelješac (Sabbioncello) che formano un particolare complesso naturale, geografico ed economico. Il processo di ricognomizzazione a Brijesta e a Dančanje ebbe inizio nel XV secolo, ma si concluse solo nel XX secolo a motivo della ramificazione di alcune progenie e della frequente assunzione del cognome della casa della moglie in cui entrava il marito. Prevalgono i cognomi motivati dai nomi di persona con un importante componente che ha origine nei soprannomi. I soprannomi motivati dalla denominazione dei mestieri o dall'origine dei primi portatori sono molto più rari.

Parole chiave: *cognomi; Brijesta; Dančanje; Pelješac.*

Podatci o autorima

Antonija Prišlič pročelnica je Jedinственoga upravnog odjela Općine Janjina. Područje je njezina znanstvenoga interesa hrvatska tradicijska baština pelješkoga kraja.

E-adresa: aprislic@gmail.com

Dr. sc. Domagoj Vidović zaposlen je u Institutu za hrvatski jezik. Voditelj je Odjela za onomastiku i etimologiju. Područja su njegova znanstvenog interesa: onomastika, dijalektologija i akcentologija, poglavito rubnih hrvatskih prostora.

E-adresa: dvidovic@ihjj.hr